

Sınıf Öğretmeni Adaylarının Konuşma Kaygıları¹

Kevser TOLUN², Emel GÜVEY AKTAY³

Öz

Ailede kazanılan konuşma becerisinin geliştirilmesinde öğretmenler rol model görevi üstlenmektedirler ve bu nedenle öğretmenlerin doğru, güzel ve etkili bir konuşmaya sahip olması önemlidir. Etkili konuşmanın önemli bir koşulu ise bireyin konuşma kaygısını kontrol edebiliyor olmasıdır. Bu amaç doğrultusunda öğretmen adaylarının konuşma kaygılarının farklı değişkenler doğrultusunda incelenmesi amaçlanmıştır. Gerçekleştirilen bu araştırma genel tarama modeliyle tasarlanmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu 2018/2019 Eğitim Öğretim yılında Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Sınıf Öğretmenliği bölümünde öğrenim görmekte olan Sınıf Öğretmeni adayları oluşturmaktadır. Araştırmada veri toplama aracı olarak “Öğretmen Adayları İçin Konuşma Kaygısı Ölçeği” (ÖAKKÖ) kullanılmıştır. 3 alt boyuttan oluşan 40 maddelik ölçek, 310 öğretmen adayı tarafından doldurulmuştur. Verilerin analizinde istatistiksel veri analizi paket programı kullanılmış ve betimsel istatistiklerin yanı sıra değişkenler için Bağımsız Örneklem t-Testi ve Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) ile veriler çözümlenmiştir. Araştırmanın sonucunda; sınıf öğretmeni adaylarının konuşma kaygılarının ölçek genelinde ve tüm alt boyutlarında ortanın altında olduğu ortaya çıkmıştır. Öğretmen adaylarının konuşma kaygılarının cinsiyet değişkeni açısından Fizyolojik Belirtiler alt boyutunda anlamlı bir farklılık belirlenmiş ve kadın öğretmen adaylarının kaygı puanı ortalamalarının, erkek öğretmen adaylarına göre daha fazla olduğu belirlenmiştir. Araştırmada ayrıca öğretmen adaylarının konuşma kaygıları, sınıf düzeyi değişkenine göre ele alınmış ve 1-2. sınıfta öğrenim görmekte olan öğretmen adaylarının konuşma kaygıları, 3-4. sınıflarda öğrenim görmekte olan öğretmen adaylarına göre daha yüksek çıkmıştır. Araştırmada sınıf öğretmeni adaylarının konuşma kaygı durumlarının; başarılı oldukları alan, yetiştikleri yerleşim yeri, ailelerinin ekonomik düzeyi ve anne babalarının öğrenim durumu değişkenlerine göre ise anlamlı bir farklılık göstermediği ortaya çıkmıştır.

Anahtar Kelimeler

Konuşma
Kaygı
Konuşma kaygısı
Sınıf öğretmeni adayları

Makale Hakkında

Gönderim Tarihi: 14.02.2020

Kabul Tarihi: 07.04.2020

E-Yayın Tarihi: 30.04.2020

Primary School Teacher Candidates' Speaking Anxiety

Abstract

Teachers are the role models in the development of speaking skills acquired in the family and therefore, it is important that teachers speak correctly, effectively and in a beautiful way. One of the most important requirements of effective speaking is that the individual can control the speaking anxiety. In accordance

Keywords

Speaking
Anxiety
Speaking anxiety
Prospective primary school

¹ Bu çalışma ikinci yazarın danışmanlığında birinci yazar tarafından yapılan yüksek lisans tezinden üretilmiştir.

² Öğretmen, Milli Eğitim Bakanlığı, Türkiye, kevsertolun@gmail.com, <https://orcid.org/0000-0001-6397-744X>

³ Dr. Öğr. Üyesi, Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Türkiye, meguvey@gmail.com, <https://orcid.org/0000-0002-5659-8924>

with this purpose, in order to determine the level of speaking anxiety of prospective teachers and to determine the effects of different variables in terms of speaking anxiety, survey research design was applied in this research. The sample of the study was composed of prospective teachers studying in the Primary School Teaching Department of Muğla Sıtkı Koçman University in 2018/2019 Academic Year. "Scale of Speaking Anxiety for Prospective Teachers was used as a data collection instrument. The scale, which consisted of 40 items and 3 dimensions (Physiological Symptoms-Skills Related to Anxiety-Psychological Condition) and the Personal Information Form, which would form the variables, was filled out by 310 volunteer prospective teachers. A statistical data analysis package program was used in the analysis of the data and descriptive statistics as well as independent samples t-Test and one-way analysis of variance (ANOVA) were used for the analysis of variables. As a result of the research, it was found that the level of speaking anxiety of prospective teachers was lower than middle in terms of total scores of the scale and all dimensions. A significant difference was found in the physiological symptoms dimension in terms of the gender variable of prospective teachers' anxiety and it was concluded that female prospective teachers experience higher speaking anxiety than male prospective teachers. Besides, in the study, the anxiety level of the prospective teachers was discussed in terms of the class level and it was found that 1st and 2nd grade prospective teachers' speaking anxiety were higher than 3rd and 4th grade prospective teachers. In the study, it was found that the level of speaking anxiety of the prospective primary school teachers did not show a significant difference in terms of the fields they were successful, the place students grew up, the economic level of their parents, and the educational level of their parents.

Article Info

Received: 02.14.2020

Accepted: 04.07.2020

Online Published: 04.30.2020

Giriş

Dil, bireylerin iletişim kurmasını, çevrelerini anlamlandırmasını, kendilerini geliştirmesini sağlayan önemli araçlardan biridir. Ergin (2013: 3) dili, "Bireyler arası anlaşmayı sağlayan doğal bir yol, kendisine ait kuralları olan ve ancak bu kurallar dâhilinde gelişen bir varlık, seslerden oluşmuş toplumsal ve sosyal bir kurum" olarak tanımlamaktadır. Bireyler, birbirleriyle ve dış dünyayla kurdukları iletişimlerini, sözcüklerle ve sözcüklerin şekillendirdiği temel dil becerileri olan dinleme, konuşma, okuma ve yazma etkinlikleriyle gerçekleştirmektedirler.

Bireyler, yaşamlarının tüm dönemlerinde dil becerilerini etkin bir biçimde kullanmaya ihtiyaç duymaktadırlar (Yaşar ve Girmen, 2012). Dil ile ilgili Türkçe Dersi Öğretim Programında Türkiye Yeterlilikler Çerçevesi (TYÇ) hazırlanmış ve sekiz anahtar yetkinlik belirlemiştir. Birinci anahtar yetkinlik olan anadilde iletişim, kavram, düşünce, duygu, görüş ve olguları sözlü ve yazılı olarak ifade etme ve yorumlama (dinleme, konuşma, okuma ve yazma); eğitim ve öğretim, iş yeri, ev ve eğlence gibi her türlü sosyal ve kültürel bağlamda uygun ve yaratıcı bir şekilde dilsel etkileşimde bulunma yer almaktadır (MEB, 2018). Konuşma, bu yetkinlikler arasında yer alan bir sözlü ifade becerisidir.

Anlatma becerilerinden olan konuşma; bireyin bilgi ve birikimlerini paylaşmasını, duygularını, fikirlerini, gözlemlerini, deneyimlerini ve hayallerini karşısındakine aktarmasını sağlayan araçlardan biridir (Yüceer, 2014). İnsanoğlu dünyada var olduğu zamanlardan itibaren devamlı çevresini anlamak ve anlamlandırmak istemiş ve bu çabalar sonucu iletişim ve etkileşim kavramları oluşmuştur. Bu nedenle konuşma becerisi, iletişimin en önemli araçlarından biridir (Dumanlı-Kadızoğlu ve Önder, 2016). Toplumsal ve bireysel yaşamında önemli bir yer tutan konuşma, bireylerin iş yaşamında ve eğitim yaşamında onların başarılı ya da başarısız olmalarını belirleyen etmenler arasında yer almaktadır (Temizyürek, Erdem ve Temizkan, 2011).

Çocukların konuşma becerisini kazanmaya yönelik ses çıkartma, tekrar etme, yerinde sözcük kullanma uğraşları, ailede anne baba tarafından, okulda da öğretmen tarafından desteklenmediği ve konuşması için uygun ortamlar yaratılmadığı takdirde çocuk konuşmayı öğrenememektedir (Demirel ve Şahinel, 2006). Bu yönüyle doğru ve etkili konuşmayı öğretmeye yardımcı olan öğretmenler çocukların eğitim yaşamlarında önemli bir yere sahiptir. Ancak öğretmenler, konuşma sırasında

yaşadıkları olumsuzlukları öğrencilerine yansıttıkları durumda öğrenciler için olumsuz bir rol model olabilmektedirler. Konuşma sırasında yaşanan kaygı, bu olumsuz durumlardan biridir.

Kaygı, bireyin kendisini olumsuz etkileyeceğine ilişkin duygu (Öktem, 1981) ve yaşanan stres neticesinde duyulan ve hissedilen gerginlik hissi Özgüven (1994) tanımlarıyla ifade edilmektedir (Demirsu, 2018). Burger (2006) ise kaygıyı, “Hoş olmayan duygusal bir deneyim; sıkıntı, panik, korku ve dehşet duygularına yol açan bir duygu” olarak açıklamaktadır. Konuşma kaygısı ise konuşma esnasında konuşmaya karşı geliştirilen bir tepki ve bunun konuşma sırasında üzüntü, gerginlik, kalp çarpıntısı ve terleme şeklinde ortaya çıkan bir durum olarak tanımlanabilir (Demir ve Melanlıoğlu, 2014). Kaygı, psikolojik bir süreçtir ve değerlendirmeye karşı verilen duygusal tepkilerdir (Beck ve Emery, 1985). Bozkurt (2004), yaşamlarının en önemli dönemlerinden biri olan üniversite yıllarındaki gençlerin kaygılarının oldukça fazla olduğunu belirtirken depresyon ve kaygı düzeylerinin farklı değişkenler açısından incelediği araştırmasında cinsiyet, sosyo-ekonomik durum, anne-baba tutumu ve başarı durumu ve okunan bölüm değişkenlerinin kaygı düzeyi üzerinde etkili olduğunu tespit etmiştir (Çakmak ve Hevedanlı, 2005). Bireylerin yaşantılarının her alanında kaygı olabileceği gibi konuşma sürecinde de bireylerde kaygı oluşabilmektedir.

Bireylerin fizyolojik ve psikolojik yapıları, bilgi ve beceri yetersizlikleri, sosyal, kültürel ve ekonomik şartları ve içinde buldukları çevre onların konuşmalarını olumsuz etkileyen faktörler olarak sıralanabilir (Sargin, 2006). Kaygının tanımında yer alan duygu ifadesi bağlamında bireylerin psikolojik yönlerinin, kaygının oluşmasında daha etkili olduğu söylenebilir. Buna ilişkin olarak konuşma kaygısını kişilerin öz yeterlikleriyle ilişkilendiren çalışmalar bulunmaktadır (Arslan, 2018; Katrancı, 2014; İkiz ve Yörük, 2013). Bireylerin etkili ve güzel konuşmak için konuşma kaygılarını kontrol altına alabilmiş olmaları gerekmektedir (Demir ve Melanlıoğlu, 2014). Bilgilerin ve özellikle eğitim ortamlarındaki bilgilerin uygun bir şekilde paylaşılıp anlaşılmasında bir anlatım becerisi olarak konuşmanın etkili bir şekilde kullanılmasının önemli bir rolü bulunmaktadır (Sevim ve Gedik, 2014). Mesleğini daha çok sözel dil becerisi olan konuşma ile icra eden öğretmenler için konuşma kaygılarının istenen düzeyden fazla olmaması; öğretmenlerin iletişimde rol model olmaları ve etkili iletişim kurmaları önemlidir. Öğretmenlik mesleğinin olmazsa olmazı olan konuşma becerisinde yüksek derecede kaygının olumsuz etkileri olduğu gibi konuşma kaygısının normal ya da düşük düzeylerde olması bireye, istek duyma, karar alma, alınan kararlar çerçevesinde harekete geçme ve kendi performansını yükseltme açısından olumlu etkileri de bulunmaktadır (Burkovik, 2009; akt. Özkan ve Kınay, 2015).

Alanyazında konuşma kaygısının, öğretmenlik mesleği açısından farklı değişkenlere göre ele alındığı çalışmalar bulunmaktadır. Öğretmen adaylarının öğrenim gördükleri branşlara göre konuşma kaygılarının incelendiği çalışmaların (Durmuş ve Baş, 2016; İşcan ve Karagöz, 2016; Harmandar-Demirel, Serdar, Uludere ve Karakaş, 2017; Deringöl, 2018) yanı sıra onların özgüven yetersizliğinin konuşmada yarattığı kaygı durumları Arslan’ın (2012) çalışmasında betimlenmiştir. Ayrıca konuşma kaygısının, öğretmen adaylarının cinsiyetine göre incelendiği çalışmalar (Suroğlu-Sofu, 2012; Çakmak ve Hevedanlı, 2005) da bulunmaktadır.

Öğrenme, anlama ve bireysel gelişim konuşma yoluyla daha kolay gerçekleşmektedir (Güneş, 2014). Bireylerin doğasında yer alan konuşma, ancak doğru ve etkili bir konuşma eğitimi ile elde edilen bir beceridir (Yüceer, 2014). Bu eğitimlere ilişkin olarak Katrancı ve Kuşdemir (2015) ve Özdemir (2018) çalışmalarında öğretmen adaylarına konuşmayla ilgili verilen bazı derslerin, kursların ve vb. çalışmaların onların konuşma kaygılarını azaltılmaya yardımcı olduğu ortaya çıkmıştır. Bu bağlamda konuşma kaygısının süreç içinde azaltılabilen ve azaltılmasıyla birlikte konuşma becerisini geliştiren bir durum olduğu söylenebilir. Öğretmen adaylarının konuşma becerisinin geliştirilmesi ve konuşmadaki kaygılarının azaltılması, onların ileride meslek yaşamlarını ve akademik başarılarını da olumlu yönde etkileyecektir. Özellikle sınıf öğretmeni adaylarının ilkökul çağındaki çocuklara hitap ettiği düşünüldüğünde bu daha önemli olmaktadır.

Çocukların ana dilinin geliştirilmesinin temelini oluşturan ve ilk okuma yazma sürecinde diğer dil becerileriyle desteklenen konuşma becerisinin kazandırılmasında sınıf öğretmenleri etkin bir role sahiptir (Güvey-Aktay, 2019). Ana dili derslerinde çocuklara öncelikle doğru ve düzgün konuşma beceri ve alışkanlığı kazandırmak amaçlanmalıdır (Yüceer, 2004). Bu nedenle sınıf öğretmenlerinin

mesleğe başlamadan önce henüz birer öğretmen adayı iken konuşma kaygılarını kontrol altında tutmaları ve buna ilişkin eğitimler almaları gerekmektedir. Sınıf Öğretmeni adaylarının konuşma kaygılarının hangi değişkenlerden etkilenebileceğine ilişkin çalışmaların yapılması ve konuşma kaygılarının incelenmesi, konuşma kaygılarının nedenlerini belirlemek, bu nedenlerin ortaya çıkardığı sonuçları azaltmak ve ileriye yönelik araştırmaların geliştirilmesi bakımından önemlidir.

Bu doğrultuda gerçekleştirilen araştırmanın amacı sınıf öğretmeni adaylarının konuşma kaygılarının belirlenmesidir. Bu amaç doğrultusunda aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır:

- Araştırmaya katılan sınıf öğretmeni adaylarının konuşma kaygı durumlarının ortalaması nedir?
- Araştırmaya katılan sınıf öğretmeni adaylarının konuşma kaygıları; *cinsiyet, sınıf düzeyi, başarılı hissettikleri ders alanı, yetiştikleri yerleşim yeri, ailelerinin ekonomik düzeyi, anne ve babanın eğitim durumu* değişkenlerine göre anlamlı farklılık göstermekte midir?

Yöntem

Araştırmanın Modeli

Araştırma tarama modelinde gerçekleştirilmiştir. Tarama modeli, araştırmaya konu olan durumların tanımlanmaya çalışıldığı ve var olan durumu olduğu şekliyle betimlemenin amaçlandığı araştırma modelidir (Karasar, 2007). Araştırmada öğretmen adaylarının, konuşmaya ilişkin kaygı durumları ortaya konmuştur.

Evren/Örneklem

Araştırmanın çalışma evrenini 2018-2019 eğitim öğretim yılında Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi'nde öğrenim görmekte olan 445 sınıf öğretmeni adayı oluşturmaktadır. Araştırmaya basit tesadüfi örnekleme yoluyla seçilen 310 sınıf öğretmeni adayı katılmıştır. Çalışmaya katılan öğretmen adaylarına ilişkin bilgiler Tablo 1'de verilmiştir.

Tablo 1. Öğretmen adaylarına ilişkin bilgiler

		n	Yüzde%
Cinsiyet	Kadın	208	67,1
	Erkek	102	32,9
Sınıf	1	67	21,6
	2	71	22,9
	3	82	26,5
	4	90	29,0
Başarılı Olduğu Alan	Sayısal	112	36,1
	Sözel	198	63,9
Yetiştigi Yerleşim Yeri	Büyükşehir	100	32,3
	İl	52	16,8
	İlçe	106	34,2
Ailenin Ekonomik Düzeyi	Köy	52	16,8
	1500 ve altı	46	14,8
	1501-2500	124	40,0
	2501-3500	82	26,5
Annenin Eğitim Durumu	3501 ve üstü	58	18,7
	Okuryazar Değil	28	9,0
	Okuryazar	15	4,8
	İlkokul Mezunu	157	50,6
	Ortaokul Mezunu	52	16,8
Babanın Eğitim Durumu	Lise Mezunu	42	13,5
	Üniversite Mezunu	16	5,2
	Okuryazar Değil	8	2,6
	Okuryazar	9	2,9
	İlkokul Mezunu	109	35,2
Babanın Eğitim Durumu	Ortaokul Mezunu	72	23,2
	Lise Mezunu	82	26,5
	Üniversite Mezunu	30	9,7

Veri Toplama Aracı

Veri toplama aracı olarak Kinay ve Özkan (2014) tarafından geliştirilen “Öğretmen Adayları İçin Konuşma Kaygısı Ölçeği” (ÖAKKÖ) kullanılmıştır. Araştırmada verilerin toplanabilmesi için gerekli yazışmalar yapılmış, gerekli izinler alınmış ve sınıf öğretmeni adayları arasından gönüllü olanlara ölçme aracı uygulanmıştır.

Öğretmen Adayları İçin Konuşma Kaygısı Ölçeği 40 maddeliktir. *Hiçbir Zaman (1)*, *Nadiren (2)*, *Bazen (3)*, *Sık Sık (4)* ve *Her Zaman (5)* şeklinde beşli likert tipi derecelendirme ölçeğidir. “Fizyolojik belirtiler” (1-11.maddeler), “Beceri ile ilgili kaygı” (12-17. maddeler) ve “Psikolojik durum” (18-40. maddeler) olmak üzere 3 alt boyuttan oluşmaktadır.

Verilerin Analizi

Verilerin çözümlenmesinde istatistiksel veri analizi programı kullanılmıştır. Veriler program üzerine kaydedilerek öğretmen adaylarının tanımlayıcı bilgileri için betimsel istatistik yapılmış ve ölçek maddelerine verdikleri yanıtların yüzde değerleri ve aritmetik ortalamaları belirlenmiştir.

Araştırmada kullanılan ölçeğin uygulama sonrası Cronbach Alpha güvenilirlik katsayı değerleri hesaplanmıştır. Fizyolojik Belirtiler alt boyutu için $\alpha=.88$; Beceri ile İlgili Kaygı alt boyutu için $\alpha=.86$ ve Psikolojik Durum alt boyutu için $\alpha=.94$ olarak tespit edilmiştir. Ölçeğin genel güvenilirlik katsayısı ise $\alpha=.96$ olarak belirlenmiştir. İstatistiksel anlamda parametrik testlerin yapılması için verilerin, en az aralık ölçeğinde ya da oranında olması ve normal dağılım göstermesi koşullarını sağlaması gerekmektedir (Can, 2017). Bunun için öncelikle ölçek maddesine verilen yanıtlar için normallik testi yapılmıştır.

Normal dağılım şartının sağlanabilmesi için çarpıklık katsayısının -1 ile +1 arasında bir değerde olması gereklidir (Büyüköztürk, 2011). Normal dağılım gösterdiği belirlenen ölçek maddeleri ile araştırmada belirlenen değişkenler üzerinden parametrik testler yapılmıştır. Araştırmanın alt problemleri doğrultusunda öğretmen adaylarının kaygı durumları ile cinsiyet ve başarılı oldukları ders alanı değişkenleri arasındaki anlamlı farklılığın belirlenmesi için Bağımsız Örneklem t-Testi (Independent t-Test) kullanılmıştır.

Öğretmen adaylarının sınıf düzeyleri, yetiştikleri yerleşim yeri, ailelerinin ekonomik düzeyleri ve eğitim durumları değişkenleri arasındaki anlamlı farklılığın belirlenmesi için Tek Yönlü Varyans Analizi (One Way ANOVA) yapılmıştır.

Bulgular

Araştırma bulguları, araştırma soruları doğrultusunda ele alınmıştır. Araştırmada öncelikle “Sınıf Öğretmeni adaylarının konuşma kaygı durumlarının ortalaması nedir?” sorusuna yanıt bulmak amacıyla ölçeğe verdikleri yanıtların aritmetik ortalamaları belirlenmiştir. Buna göre öğretmen adaylarının ölçeğin genelinden aldıkları puanların ortalaması ($\bar{x}=2,12$) olarak belirlenmiştir. En yüksek aritmetik ortalamalar; ölçeğin Fizyolojik Belirtiler alt boyutunda “*Konuşma anında kalbimin çok hızlı attığını hissediyorum.*” ($\bar{x}=2,58$) maddesi iken Beceriyle İlgili Kaygı alt boyutunda ise “*Konuşma anında metne bağlı kalırım.*” ($\bar{x}=2,78$) maddesi ve Psikolojik Durum alt boyutunda da “*Konuşma anında geriliyorum.*” ($\bar{x}=2,57$) maddesidir. Öğretmen adaylarının konuşma kaygılarını en yüksek oranda kalp atım hızları artarak, gerginlik hissederek ve konuşmada metne bağlı kalarak yaşadıkları belirlenmiştir.

Araştırmada ikinci olarak sınıf öğretmeni adaylarının konuşma kaygıları, ‘cinsiyet’ değişkenine göre incelenmiştir. Yapılan bağımsız örneklem t-testine göre sınıf öğretmeni adaylarının konuşma kaygısı ölçeğine verdikleri yanıtların ortalama puanları ile cinsiyet değişkeni açısından Fizyolojik Belirtiler alt boyutunda istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmuş ($t_{(308)} = 3.10$; $p < .05$), diğer alt boyutlarda bulunmamıştır. Bulunan bu fark, kadın sınıf öğretmeni adaylarının lehine olup kadın sınıf öğretmeni adaylarının, erkek sınıf öğretmeni adaylarına göre konuşmada fizyolojik

belirtiler açısından daha fazla kaygı duydukları şeklinde yorumlanabilir. Buna ilişkin istatistiksel değerler Tablo 2’de verilmiştir.

Tablo 2. Konuşma kaygısı ölçeği puanlarının cinsiyet değişkenine göre karşılaştırılması amacıyla yapılan bağımsız örneklem t-testi

Puan	Gruplar	N	$\bar{X}$	Ss	$Sh_{\bar{x}}$	t Testi		
						t	sd	p
Fizyolojik Belirtiler	Kadın	208	2.10	.68	.04	3.10	308	.002*
	Erkek	102	1.86	.57	.05			
Beceri ile İlgili Kaygı	Kadın	208	2.40	.83	.05	.79	308	.430
	Erkek	102	2.32	.74	.07			
Psikolojik Durum	Kadın	208	2.10	.74	.05	.30	308	.758
	Erkek	102	2.08	.69	.06			
Genel	Kadın	208	2.15	.67	.04	1.18	308	.236
	Erkek	102	2.05	.60	.06			

* $p < .05$

Sınıf öğretmeni adaylarının konuşma kaygıları, ‘sınıf düzeyi’ değişkenine göre incelenmiştir. Buna ilişkin istatistiksel veriler ve ANOVA testi sonuçları Tablo 3’te verilmiştir.

Tablo 3. Konuşma kaygısı ölçeği puanlarının sınıf düzeyi değişkenine göre karşılaştırılması amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi

f, $\bar{X}$ ve Ss Değerleri					ANOVA Sonuçları						
Puan	Grup	N	$\bar{X}$	Ss	Var. K.	KT	sd	KO	F	p	Fark
Fizyolojik Belirtiler	1. sınıf	90	2,21	.68	G.Arası	4,93	3	1,64	3.91	.009*	1 > 4
	2. sınıf	82	2,11	.74	G.İçi	128,58	306	,42			
	3. sınıf	71	1,96	.57	Toplam	133,51	309				
	4. sınıf	67	1,88	.59							
Beceri ile İlgili Kaygı	1. sınıf	90	2,67	.91	G.Arası	20,56	3	6,85	11.66	.000*	1 > 3 1 > 4 2 > 3 2 > 4
	2. sınıf	82	2,65	.85	G.İçi	179,84	306	,58			
	3. sınıf	71	2,17	.62	Toplam	200,40	309				
	4. sınıf	67	2,12	.68							
Psikolojik Durum	1. sınıf	90	2,34	.85	G.Arası	13,95	3	4,65	9.41	.000*	1 > 3 1 > 4 2 > 3 2 > 4
	2. sınıf	82	2,32	.79	G.İçi	151,13	306	,49			
	3. sınıf	71	1,88	.55	Toplam	165,09	309				
	4. sınıf	67	1,92	.61							
Genel	1. sınıf	90	2,35	.75	G.Arası	11,56	3	3,85	9.73	.000*	1 > 3 1 > 4 2 > 3 2 > 4
	2. sınıf	82	2,31	.71	G.İçi	121,19	306	,39			
	3. sınıf	71	1,95	.51	Toplam	132,75	309				
	4. sınıf	67	1,94	.53							

* $p < .05$

Araştırmaya katılan sınıf öğretmeni adaylarının sınıf düzeyi değişkeni açısından konuşma kaygısı ölçeği puanları arasında hem ölçeğin tüm alt boyutlarında hem de ölçek genelinde istatistiksel açıdan anlamlı bir fark bulunmuştur (Fizyolojik Belirtiler: $F(3, 306) = 3.91$, $p = .009$; Beceri ile İlgili Kaygı: $F(3, 306) = 11.66$, $p = .000$; Psikolojik Durum: $F(3, 306) = 9.41$; $p = .000$; Genel: $F(3, 306) = 9.73$, $p = .000$). Tukey HSD testi sonucunda Fizyolojik Beceriler alt boyutunda 1. sınıf ile 4. sınıf öğretmen adayları arasında 1. sınıf öğretmen adayları lehine anlamlı bir fark tespit edilmiştir. Bu bağlamda 1. sınıfta öğrenim görmekte olan öğretmen adaylarının, 4. sınıflarda öğrenim görmekte olan öğretmen adaylarına göre konuşmada daha fazla kaygı yaşadıkları bulunmuştur.

Sınıf öğretmeni adaylarının konuşma kaygılarının ‘başarılı oldukları alan’ değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirleyebilmek amacıyla Bağımsız Örneklem t-Testi kullanılmıştır. Buna ilişkin istatistiksel veriler Tablo 4’te verilmiştir.

Tablo 4. Konuşma kaygısı ölçeği puanlarının başarılı olunan alan değişkenine göre karşılaştırılması amacıyla yapılan bağımsız örneklem t testi

Puan	Gruplar	N	$\bar{X}$	Ss	$Sh_{\bar{x}}$	t Testi		
						t	sd	p
Fizyolojik Belirtiler	Sayısal	112	2.07	.65	.06	.83	308	.406
	Sözel	198	2.00	.66	.04			
Beceri ile İlgili Kaygı	Sayısal	112	2.43	.70	.06	.87	308	.385
	Sözel	198	2.35	.85	.06			
Psikolojik Durum	Sayısal	112	2.15	.65	.06	1.07	308	.285
	Sözel	198	2.06	.76	.05			
Genel	Sayısal	112	2.17	.59	.05	1.07	308	.282
	Sözel	198	2.09	.68	.04			

* p < .05

Sınıf öğretmeni adaylarının konuşma kaygısı ölçeğinden elde ettikleri ortalama puanları arasında başarılı oldukları alan değişkeni açısından hem ölçek genelinde hem de ölçek alt boyutlarında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır (Fizyolojik Belirtiler: $t(308) = .83$, $p > .05$; Beceri ile İlgili Kaygı: $t(308) = .87$, $p > .05$; Psikolojik Durum: $t(308) = 1.07$, $p > .05$; Genel: $t(308) = 1.07$, $p > .05$).

Sınıf öğretmeni adaylarının konuşma kaygılarının yetiştikleri yerleşim yeri değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirleyebilmek amacıyla yapılan ANOVA analizine ilişkin istatistiksel veriler Tablo 5'te verilmiştir.

Tablo 5. Konuşma kaygısı ölçeği puanlarının yetiştiği yerleşim yeri değişkenine göre karşılaştırılması amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi

f, $\bar{X}$ ve ss Değerleri					ANOVA Sonuçları						
Puan	Grup	N	$\bar{X}$	Ss	Var. K.	KT	sd	KO	F	p	Fark
Fizyolojik Belirtiler	Büyükşehir	100	2,01	.72	G.Arası	,501	3	,167	.38	.765	-
	İl	52	2,03	.75	G.İçi	133,018	306	,435			
	İlçe	106	1,99	.58	Toplam	133,519	309				
	Köy	52	2,11	.56							
Beceri ile İlgili Kaygı	Büyükşehir	100	2,44	.78	G.Arası	1,707	3	,569	.87	.454	-
	İl	52	2,23	.87	G.İçi	198,698	306	,649			
	İlçe	106	2,36	.80	Toplam	200,405	309				
	Köy	52	2,43	.76							
Psikolojik Durum	Büyükşehir	100	2,07	.71	G.Arası	,924	3	,308	.57	.632	-
	İl	52	2,04	.82	G.İçi	164,169	306	,537			
	İlçe	106	2,17	.75	Toplam	165,093	309				
	Köy	52	2,04	.61							
Genel	Büyükşehir	100	2,11	.66	G.Arası	,229	3	,076	.17	.912	-
	İl	52	2,07	.76	G.İçi	132,523	306	,433			
	İlçe	106	2,15	.64	Toplam	132,752	309				
	Köy	52	2,12	.55							

* p < .05

Sınıf öğretmeni adaylarının 'yetiştiği yerleşim yeri' değişkeni açısından konuşma kaygısı ölçeği puanları arasında hem ölçek genelinde hem de ölçeğin tüm alt boyutlarında istatistiksel açıdan anlamlı bir fark bulunmamıştır (Fizyolojik Belirtiler: $F(3, 306) = .38$, $p = .765$; Beceri ile İlgili Kaygı: $F(3, 306) = .87$, $p = .454$; Psikolojik Durum: $F(3, 306) = .57$, $p = .632$; Genel: $F(3, 306) = .17$, $p = .912$).

Tablo 6'da araştırmaya katılan sınıf öğretmeni adaylarının 'ailelerinin ekonomik düzeyleri' değişkeni açısından konuşma kaygısı ölçeği puanları verilmiştir. Ekonomik düzey ile kaygı puanları arasında hem ölçek genelinde hem de ölçeğin tüm alt boyutlarında istatistiksel açıdan anlamlı bir fark bulunmamıştır (Fizyolojik Belirtiler: $F(3, 306) = 2.01$, $p = .112$; Beceri ile İlgili Kaygı: $F(3, 306) = 1.55$, $p = .200$; Psikolojik Durum: $F(3, 306) = .33$, $p = .797$; Genel: $F(3, 306) = .69$, $p = .553$).

Tablo 6. Konuşma kaygısı ölçeği puanlarının ailelerin ekonomik düzeyi değişkenine göre karşılaştırılması amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi

Puan	Grup	f, $\bar{X}$ ve ss Değerleri			ANOVA Sonuçları						
		N	$\bar{X}$	Ss	Var. K.	KT	sd	KO	F	p	Fark
Fizyolojik Belirtiler	1500 ve altı	46	2,11	.69	G.Arası	2,58	3	,86	2.01	.112	-
	1501-2500	124	2,04	.62	G.İçi	130,93	306	,42			
	2501-3500	82	2,09	.71	Toplam	133,51	309				
	3501 ve üstü	58	1,84	.60							
Beceri ile İlgili Kaygı	1500 ve altı	46	2,51	.83	G.Arası	3,01	3	1,00	1.55	.200	-
	1501-2500	124	2,32	.81	G.İçi	197,39	306	,64			
	2501-3500	82	2,48	.84	Toplam	200,40	309				
	3501 ve üstü	58	2,24	.68							
Psikolojik Durum	1500 ve altı	46	2,17	.80	G.Arası	,54	3	,18	.33	.797	-
	1501-2500	124	2,05	.65	G.İçi	164,54	306	,53			
	2501-3500	82	2,12	.78	Toplam	165,09	309				
	3501 ve üstü	58	2,10	.74							
Genel	1500 ve altı	46	2,20	.71	G.Arası	,90	3	,30	.69	.553	-
	1501-2500	124	2,09	.60	G.İçi	131,84	306	,43			
	2501-3500	82	2,16	.70	Toplam	132,75	309				
	3501 ve üstü	58	2,05	.62							

Tablo 7’de öğretmen adaylarının kaygı puanları ile ‘annelerinin eğitim durumu’na ilişkin analiz sonuçları verilmiştir.

Tablo 7. Konuşma kaygısı ölçeği puanlarının annenin eğitim durumu değişkeninin karşılaştırılması amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA)

Puan	Grup	f, $\bar{X}$ ve ss Değerleri			ANOVA Sonuçları						
		N	$\bar{X}$	Ss	Var. K.	KT	sd	KO	F	p	Fark
Fizyolojik Belirtiler	okur yazar değil	28	1,99	.53	G.Arası	2,48	5	,49	1.15	.332	-
	okur yazar	15	2,12	.65	G.İçi	131,03	304	,43			
	ilkokul	157	2,06	.67	Toplam	133,51	309				
	ortaokul	52	2,07	.65							
	lise	42	1,81	.52							
	üniversite	16	2,06	.92							
Beceri ile İlgili Kaygı	okur yazar değil	28	2,42	.77	G.Arası	,86	5	,17	.26	.932	-
	okur yazar	15	2,46	.61	G.İçi	199,53	304	,65			
	ilkokul	157	2,41	.88	Toplam	200,40	309				
	ortaokul	52	2,31	.75							
	lise	42	2,30	.64							
	üniversite	16	2,31	.76							
Psikolojik Durum	okur yazar değil	28	2,05	.62	G.Arası	,95	5	,19	.35	.879	-
	okur yazar	15	2,23	.80	G.İçi	164,13	304	,54			
	ilkokul	157	2,12	.80	Toplam	165,09	309				
	ortaokul	52	2,04	.65							
	lise	42	2,01	.51							
	üniversite	16	2,17	.86							
Genel	okur yazar değil	28	2,09	.56	G.Arası	1,00	5	,20	.46	.803	-
	okur yazar	15	2,24	.62	G.İçi	131,74	304	,43			
	ilkokul	157	2,15	.71	Toplam	132,75	309				
	ortaokul	52	2,09	.60							
	lise	42	2,00	.46							
	üniversite	16	2,16	.77							

* p< .05

Sınıf öğretmeni adaylarının, annenin eğitim durumu değişkeni açısından konuşma kaygısı ölçeği puanları arasında hem ölçek genelinde hem de ölçeğin tüm alt boyutlarında istatistiksel açıdan

anamlı bir fark bulunmamıştır (Fizyolojik Belirtiler: $F(3, 306) = 1.15, p = .332$; Beceri ile İlgili Kaygı: $F(3, 306) = .26, p = .932$; Psikolojik Durum: $F(3, 306) = .35, p = .879$; Genel: $F(3, 306) = .46, p = .803$).

Son olarak araştırmada öğretmen adaylarının konuşma kaygı puanları ile 'babalarının eğitim durumlarına ilişkin varyans analizi verileri Tablo 8'de gösterilmiştir.

Tablo 8. Konuşma kaygısı ölçeği puanlarının babanın eğitim durumu değişkeninin karşılaştırılması amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA)

f, $\bar{X}$ ve ss Değerleri					ANOVA Sonuçları						
Puan	Grup	N	$\bar{X}$	Ss	Var. K.	KT	sd	KO	F	p	Fark
Fizyolojik Belirtiler	okur yazar değil	8	1,82	.70	G.Arası	2,59	5	,51	1.20	.307	-
	okur yazar	9	2,32	.43	G.İçi	130,92	304	,43			
	ilkokul	109	2,09	.70	Toplam	133,51	309				
	ortaokul	72	1,96	.63							
	lise	82	2,04	.55							
	üniversite	30	1,88	.79							
Beceri ile İlgili Kaygı	okur yazar değil	8	2,00	.74	G.Arası	2,74	5	,54	.84	.520	-
	okur yazar	9	2,46	.32	G.İçi	197,66	304	,65			
	ilkokul	109	2,41	.87	Toplam	200,40	309				
	ortaokul	72	2,28	.83							
	lise	82	2,46	.75							
	üniversite	30	2,31	.71							
Psikolojik Durum	okur yazar değil	8	1,77	,46	G.Arası	4,59	5	,92	1.74	.125	-
	okur yazar	9	2,46	,83	G.İçi	160,49	304	,52			
	ilkokul	109	2,09	,78	Toplam	165,09	309				
	ortaokul	72	1,96	,66							
	lise	82	2,22	,69							
	üniversite	30	2,05	,76							
Genel	okur yazar değil	8	1,82	,52	G.Arası	3,25	5	,65	1.53	.180	-
	okur yazar	9	2,42	,55	G.İçi	129,49	304	,42			
	ilkokul	109	2,14	,70	Toplam	132,75	309				
	ortaokul	72	2,01	,62							
	lise	82	2,20	,60							
	üniversite	30	2,04	,70							

* $p < .05$

Araştırmaya katılan sınıf öğretmeni adaylarının, babanın eğitim durumu değişkeni açısından konuşma kaygısı ölçeği puanları arasında hem ölçek genelinde hem de ölçeğin tüm alt boyutlarında istatistiksel açıdan anlamlı bir fark bulunmamıştır (Fizyolojik Belirtiler: $F(3, 306) = 1.24, p = .307$; Beceri ile İlgili Kaygı: $F(3, 306) = .84, p = .520$; Psikolojik Durum: $F(3, 306) = 1.74, p = .125$; Genel: $F(3, 306) = 1.53, p = .180$).

Tartışma, Sonuç ve Öneriler

Araştırmada sınıf öğretmeni adaylarının konuşma kaygı durumları incelenmiştir. Araştırma sonuçlarına göre sınıf öğretmeni adaylarının konuşma kaygılarının ölçek genelinde ve tüm alt boyutlarında ortanın altında ($\bar{X} = 2.61$) olduğu görülmektedir. Bu bağlamda konuşma becerisinin oldukça önemli olduğu sınıf öğretmenliği alanında, öğretmen adaylarının konuşma kaygısı yaşamadıkları ortaya çıkmıştır. Bu sonuçla benzer olarak diğer araştırma sonuçlarında da öğretmen adaylarının konuşma kaygılarının düşük olduğu görülmektedir. Durmuş ve Baş'ın (2016) yaptığı araştırmada ise Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının, Deringöl'ün (2018) yaptığı araştırmada sınıf öğretmeni adaylarının konuşma kaygıları düşük seviyede bulunmuştur. Harmandar-Demirel, Serdar, Uludere ve Karakaş'ın (2017) çalışmasında da Beden Eğitimi ve Spor öğretmeni adaylarının konuşma kaygı düzeylerinin düşük olduğu saptanmıştır. Özkan ve Kınay'ın (2015) çalışmalarında da öğretmen adaylarının konuşma kaygılarının düşük seviyede olduğu bulunmuştur. Araştırma sonucunda ortaya çıkan bu durum, öğretmen adaylarının lisans öğretiminde 1. sınıftan itibaren sözel anlatım dersleri almaları nedeniyle konuşma kaygılarını azaltmış olabilecekleri şeklinde değerlendirilebilir. Bunu

destekler nitelikte olan Katrancı ve Kuşdemir çalışmasında (2015) öğretmen adaylarının Sözlü Anlatım dersini almaları ve aldıktan sonraki konuşma durumlarını inceleyen çalışmasında öğretmen adaylarının bu dersi aldıktan sonra Türkçeyi doğru ve akıcı konuşmaya yönelik düşüncelerinin olumlu yönde etkilendiği, topluluk karşısında konuşma yapma isteklerinin olumlu yönde geliştiği ve konuşma kaygılarının düştüğü ortaya çıkmıştır. Konuşma kaygısının yüksek olmaması, mesleği gereği konuşma becerisinin çok önemli olduğu öğretmenler için istenen bir durumdur. Özdemir'in (2018) çalışmasında hazırlıklı konuşmaların, Türkçe öğretmeni adaylarının kaygı düzeylerini, orta düzeyden düşük düzeye indirdiği görülmektedir. Bu bağlamda hazırlıklı konuşmaların, öğretmen adaylarının topluluk önünde konuşma kaygılarını azaltabildiğini söylemek mümkündür.

Araştırma sonuçlarından farklı sonuçların ortaya çıktığı çalışmalar da görülmektedir. İşcan ve Karagöz'ün (2016) çalışmasında Türkçe öğretmeni adaylarının konuşmacı odaklı konuşma kaygıları yüksek seviyede çıkmıştır. Arslan'ın (2012) çalışmasında ise üniversite öğrencilerinin topluluk karşısında konuşmaktan çekindikleri, aşırı derecede heyecanlandıkları, baş ağrısı, ses titremesi, kalp atışının hızlanması gibi fiziksel belirtiler yaşadıkları vurgulanırken Türkçeye yeterince hâkim olunamaması, yanlış bilgi verme korkusu, özgüven yetersizliği, dinleyicinin alaycı tavrı, utangaç karakter gibi sebeplerin, topluluk karşısında konuşma kaygısı yarattığı belirlenmiştir.

Araştırmada sınıf öğretmeni adaylarının konuşma kaygılarının cinsiyet değişkeni açısından elde edilen sonuçlara göre öğretmen adaylarının konuşma kaygılarının cinsiyet değişkenine göre yalnızca fizyolojik belirtiler alt boyutunda anlamlı farklılık gösterdiği ortaya çıkmıştır. Buna göre kadın öğretmen adaylarının konuşma kaygıları, erkek öğretmen adaylarının konuşma kaygılarından "fizyolojik belirtiler" bakımından daha yüksektir. Bu durum, konuşma kaygısının fiziksel yansımalarının, kadın öğretmen adaylarında daha çok görüldüğü şeklinde yorumlanabilir. Araştırmanın bu kısmını destekler nitelikte olan ve kadınların, erkeklere oranla konuşma kaygısı düzeylerinin daha yüksek olduğu çalışmalar bulunmaktadır. Suroğlu-Sofu (2012) çalışmasında konuşma kaygısıyla cinsiyet değişkeni arasında anlamlı bir farklılık bulup kadın öğretmen adaylarının konuşma kaygısının, erkek öğretmen adaylarının konuşma kaygısından daha yüksek olduğunu ortaya koymuştur. Benzer biçimde Çakmak ve Hevedanlı'nın (2005) çalışmasında lisans öğrencilerinin kaygı düzeyleri incelenmiş ve kız öğrencilerin kaygı düzeyleri, erkek öğrencilerin kaygı düzeylerine oranla daha yüksek bulunmuştur. Sevim ve Gedik'in (2014) çalışmasında ise farklı bulgulara ulaşılmış, erkek öğrencilerin konuşma kaygısı, kız öğrencilerin konuşma kaygısından daha yüksek bulunmuştur. Katrancı'nın (2014) öğretmen adaylarının konuşma becerisine yönelik öz yeterlik algılarının araştırıldığı çalışmasında da kadın öğretmen adaylarının konuşma becerisine yönelik öz yeterlik algısı, erkek öğretmen adaylarına göre daha yüksek bulunmuştur. Yani kadın öğretmen adaylarının konuşma becerisi konusunda özgüvenleri daha yüksek bulunmuştur. Buna karşın Deringöl'ün (2018) çalışmasında sınıf öğretmeni adaylarının konuşma kaygılarının cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermediği ortaya çıkmıştır.

Araştırma sonuçlarına göre sınıf öğretmeni adaylarının konuşma kaygılarında sınıf düzeyi değişkenine göre anlamlı bir fark ortaya çıkmıştır. 1. sınıfta öğrenim gören öğretmen adaylarının kaygı ortalamalarının 4. sınıfta öğrenim gören öğretmen adaylarının kaygı ortalamasından daha yüksek olduğu ortaya çıkmıştır. Bu doğrultuda 1. ve 2. sınıflarda öğrenim gören öğretmen adaylarının konuşma kaygı durumlarının 3. ve 4. sınıflarda öğrenim gören öğretmen adaylarının konuşma kaygı durumlarından daha yüksek olduğu görülmüştür. Buna göre sınıf seviyesi yükseldikçe öğretmen adaylarının konuşma kaygılarının azaldığı sonucuna ulaşılmıştır. Üst sınıflardaki konuşma kaygısının alt sınıflara göre daha az olmasının sebepleri arasında öğretmen adaylarının çevreye uyumlarının artması, son sınıfa kadar almış oldukları teorik Türkçe sözel anlatım dersleri ve Okul deneyimi ve Öğretmenlik Uygulaması derslerinde yaşamış oldukları okul deneyimleri ve öğrencilere ders anlatma fırsatı bulmaları, öğretim derslerinde yapmış oldukları örnek ders sunumları ve dolayısıyla topluluk karşısında konuşma pratiği yapmış olmaları gibi etkenler sıralanabilir. Deringöl'ün (2018) çalışmasında da benzer bulgular bulunmuş; öğretmen adaylarının konuşma kaygılarının sınıf düzeyi yükseldikçe azaldığı ortaya çıkmıştır. Suroğlu-Sofu (2012) ve Özkan ve Kınay (2015) yapmış oldukları çalışmalarda da öğretmen adaylarının sınıf düzeyi arttıkça konuşma kaygılarının azaldığını tespit etmişlerdir.

Sınıf öğretmeni adaylarının konuşma kaygı durumlarının başarılı oldukları alan değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermediği araştırma ortaya çıkmıştır. Kendisini sayısal alanda daha başarılı gören öğretmen adayları ile kendisini sözel alanda daha başarılı hissedilen öğretmen adaylarının konuşma kaygı durumlarının birbirine yakın değerlerde olduğu görülmüştür. Benzer bir çalışmaya rastlanmamakla birlikte konuşma kaygısının farklı bölümler arasında anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini incelemeyi amaçlayan Katrancı ve Kuşdemir'in (2015) araştırmasında, sayısal bir bölüm olan Fen Bilgisi öğretmeni adaylarının konuşma kaygıları Okul Öncesi öğretmeni adaylarının konuşma kaygılarından daha yüksek çıkmıştır. Bu çalışma doğrultusunda sözel alanda daha başarılı olan öğrencilerin, sayısal alanda daha başarılı olan öğrencilere oranla daha az konuşma kaygısına sahip oldukları söylenebilir. Farklı bölümlerde öğrenim görmekte olan öğretmen adaylarının konuşma kaygılarını inceleyen Suroğlu-Sofu (2012) çalışmasında Türkçe, Matematik, Okul Öncesi, Fen Bilgisi, Sosyal Bilgiler bölümlerindeki öğretmen adaylarının konuşma kaygıları arasında anlamlı bir farklılık bulunmadığını saptamıştır. Buna göre sayısal ya da sözel bölümlerde öğrenim görme ile konuşma kaygı düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık görülmemektedir.

Yerleşim yeri değişkenine göre sınıf öğretmeni adaylarının konuşma kaygılarının anlamlı bir farklılık göstermediği ortaya çıkmıştır. Ancak küçük yerleşim yerinde yetişmiş öğretmen adayları ile büyük yerleşim yerinde yetişmiş öğretmen adaylarının konuşma kaygı durumları ortalamalarının birbirine yakın olduğu ortaya çıkmıştır. Konuşma becerisinin iletişimi sağlayan bir beceri olduğu düşünüldüğünde, Çavuşoğlu'nun (2014) çalışmasında da Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu öğrencilerinin iletişim becerileri algı düzeyleri ile yetiştikleri yerleşim değişkeni arasında anlamlı bir farklılık bulunmaması, araştırmanın bu sonucuyla benzerlik göstermektedir. Buna karşın Durmuş ve Baş'ın (2016) Sosyal Bilgiler öğretmeni adaylarının konuşma kaygılarının incelendiği çalışmasında Sosyal Bilgiler öğretmeni adaylarının konuşma kaygılarında, doğup büyümüş oldukları yerleşim yeri değişkenine göre anlamlı bir farklılık bulunmamış ve köyde yetişenlerin konuşma kaygı düzeylerinin daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Yerleşim yeri değişkenine yönelik olarak İkiz ve Yörük'ün (2013) özyeterlilikle ilgili çalışmalarında ise yerleşim yerinin öğretmen adaylarının öz yeterlilik düzeylerini etkilemediği ortaya çıkmıştır.

Sınıf öğretmeni adaylarının konuşma kaygı durumlarının ailelerin ekonomik düzeyine göre farklılık göstermediği araştırmada ortaya çıkmıştır. Ailelerinin ekonomik düzeyi farklı olan sınıf öğretmeni adaylarının konuşma kaygı düzeylerinin birbirine yakın olduğu belirlenmiştir. Bu doğrultuda öğretmen adaylarının ailelerinin ekonomik düzeyinin onların konuşma kaygılarını belirlemediği söylenebilir. Ancak Suroğlu Sofu'nun (2012) çalışmasında sosyo-ekonomik düzeyi yüksek olan öğretmen adaylarının konuşma kaygı düzeyi, sosyo-ekonomik düzeyi düşük olan öğretmen adaylarının konuşma kaygı düzeyinden düşük bulunmuştur.

Araştırmada sınıf öğretmeni adaylarının konuşma kaygı durumlarının anne eğitim durumu değişkenine ve baba eğitim durumu değişkenine göre farklılık göstermediği sonucuna ulaşılmıştır. Konuşma becerisinin ilk kazanıldığı yer aile olduğundan bu konuda ailede anne ve baba modelinin önemi büyüktür. Bu doğrultuda anne ve babanın eğitim durumunun, hangi seviyede olursa olsun öğretmen adaylarının yetiştirilmesine katkısı olduğunu söylemek mümkündür. Tüzemen'in (2016) çalışmasında da anne-baba öğrenim düzeyine bağlı olarak öğrencilerin durumluk kaygı, sürekli kaygı ve sınav kaygısı düzeyleri arasında anlamlı bir fark ortaya çıkmamıştır.

Araştırma sonuçları doğrultusunda ileride yapılacak araştırmalara yönelik olarak konuşma kaygısının farklı üniversitelerde ve farklı alanlarda öğrenim gören öğretmen adaylarıyla yapılması önerilebilir. Bunun yanı sıra öğretmen adaylarının topluluk karşısında yaptıkları konuşma sayısı, katıldıkları sosyal etkinlik sayısı vb. farklı değişkenler eklenerek çalışmalar yapılabilir. Görüşme ve gözlem yoluyla nitel araştırmalar planlanarak öğretmen adaylarının kaygı durumlarına ilişkin derinlemesine bilgi edinilebilir. Öğretmen adaylarının lisans öğrenimleri boyunca daha fazla ders anlatmalarını ve öğrencilerle bir araya gelmelerini sağlayacak ortamlar oluşturulması ve onlara uygulamalı derslerle daha fazla fırsat sunulması sağlanabilir.

Kaynakça

Arslan, A. (2012). Üniversite öğrencilerinin "topluluk karşısında konuşma" ile ilgili çeşitli görüşleri (Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi örneği). *Turkish Studies*, 7(3), 221-231.

- Arslan, A. (2018). Ortaokul öğrencilerinin konuşma kaygıları ve akademik özyeterlik inançlarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *International e-Journal of Educational Studies*, 2(3), 26-43. <https://doi.org/10.31458/iej.es.399014>
- Beck, A. T. ve Emery, G. (1985). *Anxiety disorders and phobias: A cognitive perspective*. New York: Basic Books.
- Büyüköztürk, Ş. (2011). *Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı*. Ankara: Pegem Akademi.
- Can, A. (2017). *SPSS ile bilimsel araştırma sürecinde nicel veri analizi*. Ankara: PegemA Yayıncılık.
- Çakmak, Ö. ve Hevedanlı, M. (2005). Eğitim ve fen-edebiyat fakülteleri biyoloji bölümü öğrencilerinin kaygı düzeylerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 4(14), 115-127.
- Çavuşoğlu, S. B., ve Günay, G. (2014). İstanbul Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu (Besyo) öğrencilerinin iletişim becerileri algı düzeylerinin farklı değişkenler açısından değerlendirilmesi. *Organizasyon ve Yönetim Bilimleri Dergisi*, 6(1), 107-121. Erişim adresi <https://dergipark.org.tr/download/article-file/151070>
- Demir, T., ve Melanlioğlu, D. (2014). Ortaokul öğrencileri için konuşma kaygısı ölçeği: geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 47(1), 103-124. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/auebfd/issue/38378/444987>
- Demirel, Ö. ve Şahinel, M. (2006). *Türkçe ve sınıf öğretmenleri için Türkçe öğretimi*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Demirsu, Ö. (2018). *Üniversite öğrencilerinde algılanan ebeveyn tutumları ile sürekli kaygı düzeyleri arasındaki ilişkide psikolojik dayanıklılığın ve kaygı duyarlılığının aracı rolleri*, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Işık Üniversitesi.
- Deringöl, Y. (2018). Sınıf öğretmeni adaylarının konuşma kaygıları. *Manisa Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 16(3), 23-35. Erişim adresi: <http://dergipark.org.tr/cbayarsos/issue/39491/465705>
- Dumanlı-Kadıızade, E. ve Önder, B. (2016). İlköğretim Türkçe programı ile Türkçe çalışmaları kitaplardaki kazanım ve etkinliklerin konuşma becerisi açısından değerlendirilmesi. *Eğitimde Kuram ve Uygulama*, 12(5), 1104-1124.
- Durmuş, E. ve Baş, K. (2016). Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının konuşma kaygılarının incelenmesi. *Electronic Turkish Studies*, 11(19), 325-325. DOI: 10.7827/TurkishStudies.9981
- Ergin, M. (2013). *Türk dil bilgisi*. İstanbul: Bayrak Basım Yayın.
- Erol, M., ve Temizer, D. A. (2015). Ergenlerin utangaçlık düzeylerinin incelenmesi. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 5(44). Erişim adresi <http://www.pdrdergisi.org/index.php/pdr/article/view/36>
- Güneş, F. (2014). Konuşma öğretimi yaklaşım ve modelleri. *Bartın Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 3(1), 1-27. DOI: 10.14686/BUEFAD.201416205
- Güvey-Aktay, E. (2019). Sınıf Öğretmeni Adaylarının Diksiyona İlişkin Görüşleri. *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 20, 431-449. DOI: 10.17494/ogusbd.548526
- Harmandar-Demirel, D., Serdar, E., Uludere, E. ve Karakaş, Z. (2017). Beden eğitimi ve spor öğretmeni adaylarının konuşma kaygıları. *Journal of International Social Research*, 10(50). Erişim adresi: www.sosyalarastirmalar.com
- İşcan, A., ve Karagöz, B. (2016). Türkçe öğretmeni adaylarının konuşma kaygılarının incelenmesi (Gaziosmanpaşa Üniversitesi örneği). *Journal of Kırşehir Education Faculty*, 17(3).
- İkiz, F. E. ve Yörük, C. (2013). Öğretmen adaylarının öz-yeterlik düzeyleri ile aile işlevlerinin incelenmesi. *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 6(1), 225-252. DOI: <http://dx.doi.org/10.12780/UUSB146>
- Karasar, N. (2007). *Bilimsel araştırma yöntemi: Kavramlar ilkeler teknikler*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Katranlı, M. (2014). Öğretmen adaylarının konuşma becerisine yönelik öz yeterlik algıları. *Bartın Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 3(2), 174-195.
- Katranlı, M. ve Kuşdemir, Y. (2015). Öğretmen adaylarının konuşma kaygılarının incelenmesi: Sözlü anlatım dersine yönelik bir uygulama. *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, 24, 415-445. DOI: 10.14582/DUZGEF.544
- Kinay, İ. ve Özkan, E. (2014). Öğretmen adayları için konuşma kaygısı ölçeği (ÖAKKÖ) geliştirilmesi: geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Electronic Turkish Studies*, 9(5).
- MEB. (2018). *Türkçe öğretim dersi öğretim programı (İlkokul ve ortaokul 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7 ve 8. sınıflar)*. Ankara.

- Özdemir, S. (2018). Türkçe öğretmeni adaylarının konuşma kaygılarını gidermede hazırlıklı konuşmaların rolü. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*. Erişim adresi <http://efdergi.ibu.edu.tr/index.php/efdergi/article/viewFile/2796/3676>
- Özkan, E. ve Kınay, İ. (2015). Öğretmen adaylarının konuşma kaygılarının incelenmesi (Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi örneği). *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim (TEKE) Dergisi*, 4(3), 1290-1301. DOI: 10.7884/teke.519
- Sargın, M. (2006). *İlköğretim öğrencilerinin konuşma becerilerinin değerlendirilmesi: Muğla ili örneğinde*, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Muğla.
- Sevim, O. ve Gedik, M. (2014). Ortaöğretim öğrencilerinin konuşma kaygılarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Atatürk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi*, 52, 379-393. DOI: 10.14222/Turkiyat1236
- Suroğlu-Sofu, M. (2012). Öğretmen adaylarının konuşma kaygıları. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). *Sakarya Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Sakarya*.
- Temizyürek, F., Erdem, İ. ve Temizkan, M. (2011). *Konuşma eğitimi: Sözlü anlatım*. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Tüzemen, T. (2016). *Akademik çelişki tekniğinin 6. sınıf öğrencilerinin konuşma becerilerine ve konuşma kaygılarına etkisi*, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü: Van.
- Yaşar, Ş. ve Girmen, P. (2012). İlköğretim öğrencilerinin Türkçe dersi konuşma ve yazma sürecinde metaforlardan yararlanma durumları. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 8(3), 13-23.
- Yüceer, D. (2014). *Türkçe öğretmenliği birinci sınıf öğrencilerinin hazırlıksız konuşma becerileri üzerine bir araştırma*, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü: Ankara.